

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER

της 15ης Ιανουαρίου 2004¹

I — Εισαγωγή

1. Η παρούσα αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως θέτει το πρόβλημα του διακριτικού χαρακτήρα των κοινών επωνύμων στον τομέα της πνευματικής ιδιοκτησίας.

καταναλωτή αναφοράς. Ωστόσο, πρέπει να αναγνωριστεί ότι ο καταναλωτής αυτός είναι συνηθισμένος στο να χρησιμοποιείται το επώνυμο για να προσδιορίζει την προέλευση της παροχής, ιδίως όταν πρόκειται για υπηρεσίες παρεχόμενες από ορισμένους επαγγελματίες. Ένα επώνυμο που εμφανίζεται πολύ συχνά στον τομέα αυτό ενδέχεται να μη μπορεί να αποτελέσει σήμα επειδή στερείται του αναγκαίου διακριτικού χαρακτήρα.

To United Kingdom Trade Marks Registry (γραφείο σημάτων του Ηνωμένου Βασιλείου) έχει ως αρχή να απορρίπτει την καταχώριση των απλών επωνύμων που εμφανίζονται συχνά στον τηλεφωνικό κατάλογο του Λονδίνου, οσάκις στον ανταγωνισμό στην αγορά των οικείων αγαθών ή υπηρεσιών μετέχουν πολλοί επιχειρηματίες.

II — Το νομοθετικό πλαίσιο

Παρατηρώ ευθύς εξαρχής ότι ούτε η πρώτη οδηγία 89/104/ΕΟΚ² ούτε καμία γενική αρχή δεν απαιτεί να αντιμετωπίζονται τα επώνυμα διαφορετικά από ό,τι άλλα είδη σημάτων. Ο συγκεκριμένος διακριτικός χαρακτήρας τους πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με τα προϊόντα στα οποία πρέπει να εφαρμόσθούν και με την αντίληψη του

1. *Το κοινοτικό δίκαιο: η πρώτη οδηγία 89/104/ΕΟΚ*

2. Σύμφωνα με το άρθρο 2 της οδηγίας, το σήμα μπορεί να συνίσταται από «οποιαδήποτε σημεία επιδεχόμενα γραφικής παράστασης, ιδίως δε από λέξεις, συμπεριλαμβανομένου του ονόματος προσώπων, από εικόνες, γράμματα, αριθμούς, το σχήμα του

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ισπανική.

2 — Οδηγία του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1, στο εξής: οδηγία).

προϊόντος ή της συσκευασίας του, εφόσον τα σημεία αυτά μπορούν από τη φύση τους να διακρίνουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης από τα αντίστοιχα άλλων επιχειρήσεων».

δ) τα σήματα που συνίστανται αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις τα οποία έχουν καταστεί συνήθη στην καθημερινή γλώσσα ή στη θεμιτή και πάγια πρακτική του εμπορίου,

3. Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας ορίζει εν συνεχεία τα εξής:

[...]

«1. Δεν καταχωρούνται ή, εάν έχουν καταχωρισθεί, είναι δυνατόν να κηρυχθούν άκυρα:

ζ) τα σήματα που θα μπορούσαν να παραπλανήσουν το κοινό, για παράδειγμα ως προς τη φύση, την ποιότητα ή τη γεωγραφική προέλευση του προϊόντος ή της υπηρεσίας».

α) τα σημεία από τα οποία δεν δύναται να συνίσταται ένα σήμα,

β) τα σήματα που στερούνται διακριτικού χαρακτήρα,

4. Η οδηγία επιτρέπει την καταχώριση ενός σημείου που εμπίπτει σε μία από τις περιπτώσεις που προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία β', γ' ή δ', οσάκις το σημείο αυτό καθιστά δυνατό στην πράξη τον προσδιορισμό της προελεύσεως των αγαθών ή των υπηρεσιών. Το άρθρο 3, παράγραφος 3, ορίζει τα εξής:

γ) τα σήματα που συνίστανται αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν στο εμπόριο, προς δήλωση του είδους, της ποιότητας, της ποσότητας, του προορισμού, της αξίας, της γεωγραφικής προέλευσης ή του χρόνου παραγωγής του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας ή άλλων χαρακτηριστικών του προϊόντος ή της υπηρεσίας,

«Ένα σήμα γίνεται δεκτό προς καταχώριση ή δεν κηρύσσεται άκυρο κατ' εφαρμογή της παραγράφου 1, στοιχεία β', γ' ή δ', εφόσον, πριν από την ημερομηνία της αίτησης καταχώρισης και μετά από τη χρήση που του έχει γίνει, απέκτησε διακριτικό χαρακτήρα».

5. Υπό τον τίτλο «Περιορισμός των αποτελεσμάτων του σήματος», το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας προβλέπει τον ακόλουθο κανόνα:

6. Οι διατάξεις της οδηγίας που μόλις παρέθεσα είναι σχεδόν ίδιες με τα άρθρα 4, 7, παράγραφοι 1 και 3, και 12 του κανονισμού (ΕΚ) 40/94³.

«Το δικαίωμα που παρέχει το σήμα δεν επιτρέπει στον δικαιούχο του να απαγορεύει στους τρίτους να χρησιμοποιούν στις συναλλαγές:

2. Η εθνική ρύθμιση

α) το όνομά του και τη διεύθυνσή του

7. Η οδηγία μεταφέρθηκε στο βρετανικό δίκαιο με τον Trade Marks Act (νόμο περί σημάτων) 1994, ο οποίος αντικατέστησε το νομοθέτημα που ήταν σε ισχύ από το 1938.

β) ενδείξεις περί το είδος, την ποιότητα, την ποσότητα, τον προορισμό, την αξία, τη γεωγραφική προέλευση, τον χρόνο παραγωγής του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας ή άλλα χαρακτηριστικά τους

γ) το σήμα, εάν είναι αναγκαίο, προκειμένου να δηλωθεί ο προορισμός προϊόντος ή υπηρεσίας, και ιδίως όταν πρόκειται για εξαρτήματα ή ανταλλακτικά,

8. Τον Μάιο του 2000, ο διευθυντής του γραφείου καταχωρίσεως σημάτων («Registrar of Trade Marks») δημοσίευσε μια εγκύκλιο (*Practice Amendment Circular* αριθ. 6/00, στο εξής: PAC 6/00) με την οποία ανήγγειλε την τροποποίηση της μέχρι τούδε ακολουθούμενης πρακτικής όσον αφορά την καταχώριση των ονομάτων και των επωνύμων.

εφόσον η χρήση αυτή γίνεται σύμφωνα με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη που ισχύουν στη βιομηχανία και το εμπόριο.»

3 — Κανονισμός του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ 1994, L 11, σ. 1), ο οποίος τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 3288/94 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1994, κατ' εφαρμογήν των συμφωνιών που συνήφθησαν στο πλαίσιο του γύρου της Ουρουγουάης (ΕΕ L 349, σ. 83, στο εξής: κανονισμός).

9. Τα αποσπάσματα της εγκυκλίου αυτής που ενδιαφέρουν εδώ είναι τα ακόλουθα:

δεν υποχρεούνται να θεωρεί ένα επώνυμο ως «κοινό» αν δεν εμφανίζεται τουλάχιστον 200 φορές στον τηλεφωνικό κατάλογο του Λονδίνου ή σε άλλους ειδικούς καταλόγους.»

«5. Κατά την κρίση της δυνατότητας ενός επωνύμου να καθιστά διακριτά τα αγαθά ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης, οι αρμόδιες για την καταχώριση αρχές πρέπει να εξετάζουν:

- α) το αν το επώνυμο είναι κοινό,
- β) τον αριθμό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα και από τις οποίες θα μπορούσαν να προέρχονται τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που προσδιορίζονται στην αίτηση.

10. Η συλλογιστική στην οποία στηρίζονται τα δύο κριτήρια εκτιμήσεως που διαλαμβάνονται στην ΡΑC 6/00 συνίσταται στο ότι η πιθανότητα να προσλάβει ο μέσος καταναλωτής ένα επώνυμο, έστω και σύνηθες, ως σημείο ικανό να διακρίνει τα αγαθά ή τις υπηρεσίες μιας συγκεκριμένης επιχείρησης είναι τόσο μεγαλύτερη όσο μικρότερος είναι ο αριθμός των επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται σε δεδομένη αγορά. Η ΡΑC 6/00 αναφέρει, ως παράδειγμα, τους παραγωγούς γεωργικών χημικών προϊόντων ή τις υπηρεσίες αεροπορικής μεταφοράς⁴.

10. Για τον σκοπό αυτό, στις σχετικές επιχειρήσεις περιλαμβάνονται οι παρασκευαστές, οι σχεδιαστές και οι εξειδικευμένοι λιανοπωλητές αγαθών, καθώς και οι παρέχοντες υπηρεσίες.

11. Το γραφείο καταχώρισεως θα συνεχίσει να λαμβάνει υπόψη τον τηλεφωνικό κατάλογο του Λονδίνου για να καθορίζει αν ένα επώνυμο είναι κοινό. Ωστόσο, δεδομένου ότι αυξάνει συνεχώς ο αριθμός των χρηστών του τηλεφώνου, είναι δυνατόν ένα όνομα, έστω και αν δεν είναι σύνηθες, να εμφανίζεται πολλές φορές στον τηλεφωνικό κατάλογο. Κατά συνέπεια, το γραφείο καταχώρισεως

11. Αντιθέτως, όσο περισσότεροι είναι οι επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στη αγορά τόσο μεγαλύτερη θα είναι η δυσχέρεια του κοινού να αντιληφθεί, μέσω ενός κοινού επωνύμου, ότι τα προϊόντα προέρχονται από συγκεκριμένη επιχείρηση. Ως παράδειγμα, η εγκύκλιος αναφέρει τους παραγωγούς προϊόντων υφάσματος και διατροφής ή τους παραγωγούς ποτών, καθώς και τα δικηγορικά γραφεία⁵.

4 — ΡΑC 6/00, παράγραφος 8.

5 — Ibidem, παράγραφος 9.

III — Τα πραγματικά περιστατικά της κύριας δίκης

12. Η Nichols plc (στο εξής: Nichols), εμπορική εταιρία εγκατεστημένη στο Ηνωμένο Βασίλειο, υπέβαλε στο γραφείο σημάτων του Ηνωμένου Βασιλείου αίτηση καταχώρισης ως σήματος του επωνύμου «Nichols» για τον προσδιορισμό των προϊόντων που υπάγονται στις κλάσεις 29, 30 και 32 του Διακανονισμού της Νίκαιας⁶. Πρόκειται για αυτόματες μηχανές πωλήσεως και για προϊόντα που συνήθως πωλούνται κατ' αυτόν τον τρόπο, ήτοι ουσιαστικά για τρόφιμα και ποτά. Η επιχείρηση δεν επικαλέστηκε την κτήση διακριτικού χαρακτήρα λόγω της χρήσεως.

13. Με απόφαση της 11ης Μαΐου 2001, το γραφείο καταχώρισης σημάτων δέχθηκε την αίτηση όσον αφορά τις αυτόματες μηχανές πωλήσεως, αλλά την απέρριψε όσον αφορά τα λοιπά προϊόντα. Για να αιτιολο-

γήσει την απόφασή του, ανέφερε τα δύο κριτήρια εκτιμήσεως που διαλαμβάνονται στην ΡΑC 6/00⁷ και εξέθεσε τα εξής:

Πρώτον, το επώνυμο «Nichols», καθώς και άλλα φωνητικά παρόμοια ονόματα όπως «Nicholls», ή η μορφή του στον ενικό «Nichol», αποτελούν διαδεδομένα επώνυμα στο Ηνωμένο Βασίλειο, καθόσον εμφανίζονται 483 φορές στον τηλεφωνικό κατάλογο του Λονδίνου.

Δεύτερον, στην αγορά των τροφίμων και των ποτών, την οποία αφορούν οι κλάσεις 29, 30 και 32 για τις οποίες ζητείται η καταχώριση του σήματος, δραστηριοποιείται μεγάλος αριθμός επιχειρηματιών, οπότε ο καταναλωτής δυσχερώς μπορεί να συνδέσει τα προϊόντα και την επιχείρηση από την οποία προέρχονται μέσω ενός κοινού επωνύμου και μόνον.

Όσον αφορά τις αυτόματες μηχανές πωλήσεως (που υπάγονται στην κλάση 9), το γραφείο καταχώρισης σημάτων αναγνώρισε ότι επρόκειτο για έναν τομέα σχετικά πιο εξειδικευμένο, στον οποίο δραστηριοποιούνται λιγότερες επιχειρήσεις.

14. Η Nichols, στηριζόμενη στο άρθρο 76, παράγραφος 3, του Trade Marks Act, άσκησε προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής, με δικόγραφο της 14ης Φεβρουαρίου 2002, ενώπιον του High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (αρμόδιο δικαστήριο για την σε πρώτο

6 — Διεθνής κατάταξη των προϊόντων και των υπηρεσιών για την καταχώριση σημάτων, της 15ης Ιουνίου 1957, όπως έχει αναθεωρηθεί και τροποποιηθεί.

Κλάση 9

Μηχανές πωλήσεως, ηλεκτρονικός ελεγχόμενος αυτόματος διανομείς και λειτουργούντα με ειδικό κέρμα αυτόματα μηχανήματα πωλήσεως τροφίμων και ποτών· τμήματα και εξοπλισμοί σχετικά με τα ανωτέρω προϊόντα.

Κλάση 29

Γάλα και σκόνη γάλακτος, παρασκευασμένα από γάλα/προσθήκες μίγματος από γάλα, λιπαρά, άμυλο και σάκχαρη για την παρασκευή αφεψιμάτων, γαλακτοκομικές επικαλύψεις· γιαντούρι και σχετικά ποτά· επιδόρπια αρωματισμένα εκχυλίσματα από χυμούς παρασκευασμένους από φρούτα και λαχανικά

Κλάση 30

Καφές, τσάι, κακάο, σοκολάτα ρόφημα· άρωμα καφέ, εκχυλίσματα καφέ, αναμιγξεις καφέ με σικορέ, όλα αυτά για χρήση ως υποκατάστατα του καφέ, ζάχαρη, γλυκίσματα, βρώσιμος πάγος, κέικ και κατεψυγμένα φαγητά· επικαλύψεις επιδορπίων και παρασκευασμένα για επιδόρπια και ποτά

Κλάση 32

Μη αλκοολούχα ποτά και παρασκευασμένα για τέτοια ποτά· υγρές και συμπακνωμένες ουσίες για παρασκευή μη αλκοολούχων ποτών, αφεψήματα με άρωμα φρούτου, παγωμένα αφεψήματα.

Κλάση 42

Εστιατόρια, καφετερίες και υπηρεσίες τροφοδοσίας.

7 — Βλ. σημεία 6 επ., supra.

βαθμό εκδίκαση των διαφορών στον τομέα της πνευματικής ιδιοκτησίας).

15. Με τη διάταξή του, το αιτούν δικαστήριο περιγράφει καταρχάς την πρακτική που ακολουθεί το γραφείο καταχωρίσεως σημάτων του Ηνωμένου Βασιλείου όσον αφορά την καταχώριση κοινών επωνύμων ως σημάτων, κατόπιν δε διευκρινίζει ότι το ουσιαστικό ζήτημα που αντιμετωπίζει είναι το αν πρέπει να θεωρήσει ότι ένα σχετικά κοινό όνομα στερείται «διακριτικού χαρακτήρα» έως ότου αποκτήσει έναν τέτοιο χαρακτήρα λόγω της χρήσεως.

Κατά το αιτούν δικαστήριο, το πρόβλημα που παρουσιάζει ένα σύννηθες επώνυμο έγκειται στο γεγονός ότι, μέχρις ότου αποκτήσει τη δυνατότητα να προσδιορίζει την προέλευση λόγω της χρήσεως, δεν προσδιορίζει πράγματι ότι τα προϊόντα προέρχονται από μια συγκεκριμένη επιχείρηση. Η διαπίστωση αυτή ισχύει κατά μείζονα λόγο για τις υπηρεσίες.

Ένα σήμα που καθιερώθηκε με τη χρήση παρουσιάζει την ιδιομορφία να έχει ήδη αποκλείσει από τον τομέα άλλα σήματα που συνίστανται στο ίδιο ή σε παρόμοιο όνομα.

Το αιτούν δικαστήριο υπενθυμίζει επίσης ότι η καταχώριση όχι μόνο παρέχει το μονοπώλιο της χρήσεως του καταχωρισθέντος σήματος, αλλά αποκλείει επίσης όλα τα παρόμοια σήματα αφ' ης στιγμής υφίσταται κίνδυνος συγχύσεως.

16. Το αιτούν δικαστήριο δικαιολογεί το κριτήριο εκτιμήσεως που χρησιμοποίησε το γραφείο καταχωρίσεως σημάτων του Ηνωμένου Βασιλείου με το ότι το εν λόγω γραφείο επιθυμεί να αποφύγει το μονοπώλιο ορισμένων κοινών επωνύμων και των παραλλαγών τους που μπορούν να προκαλέσουν σύγχυση.

17. Τα συνήθη επώνυμα, αν δεν έχουν καθιερωθεί λόγω της χρήσεως, δεν μπορούν, αυτά καθεαυτά, να προσδιορίσουν την προέλευση των προϊόντων από συγκεκριμένη επιχείρηση. Η χρησιμοποίησή τους για αρκετά μακρά χρονική περίοδο προϋποθέτει ότι έχουν αποκλεισθεί άλλα σήματα συνιστάμενα στο ίδιο ή σε παρόμοιο όνομα.

18. Το αιτούν δικαστήριο, αντί να λάβει μια αμιγώς θεωρητική θέση, προτιμά να υιοθετήσει μια ρεαλιστική προοπτική όσον αφορά τη λειτουργία του συστήματος των κατατεθέντων σημάτων. Στην αφετηρία της συλλογιστικής του, τονίζει τον κίνδυνο μονοπωλήσεως που ενέχει η καταχώριση ενός κοινού επωνύμου για πολλά προϊόντα ή υπηρεσίες και αναφέρει ότι η δαπανηρή σε χρόνο και χρήμα δυνατότητα αμφισβήτησεως της καλύψεως από το σήμα ορισμένων περιπτώσεων, εφόσον δεν υπάρχει σχετική χρήση πέντε έτη μετά την καταχώριση, δεν αποτελεί αποτελεσματικό μέσο καταπολεμήσεως του κινδύνου αυτού.

Το αιτούν δικαστήριο φρονεί, για τους ίδιους λόγους, ότι, για να εκτιμηθεί ο διακριτικός χαρακτήρας ενός σήματος, δεν πρέπει να

ληφθεί υπόψη ο περιορισμός των αποτελεσμάτων του όπως φαίνεται να έκρινε το Δικαστήριο με την σκέψη 37 της αποφάσεως Procter & Gamble κατά ΓΕΕΑ⁸. Στην πράξη, όποιος κατέχει έγγραφο τίτλο τυγχάνει και ευνοϊκής μεταχειρίσεως.

2) Ειδικότερα,

α) πρέπει ή

β) μπορεί

19. Ολοκληρώνοντας το σκεπτικό του, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται τέλος αν το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας μπορεί να επηρεάσει την εκτίμηση του διακριτικού χαρακτήρα ενός επωνύμου.

να προβληθεί άρνηση καταχωρίσεως ενός τέτοιου σημείου, το οποίο δεν έχει εισέτι αποκτήσει διακριτικό χαρακτήρα λόγω χρήσεως, αν το εν λόγω σημείο συνίσταται σε επώνυμο που είναι σύνηθες στο κράτος μέλος εντός του οποίου ζητείται η καταχώρισή του ως σήματος ή αν συνίσταται σε επώνυμο που είναι σύνηθες σε ένα ή περισσότερα από τα λοιπά κράτη μέλη;

IV — Τα προδικαστικά ερωτήματα

20. Το High Court αποφάσισε συνεπώς να διακόψει την εξέταση της προσφυγής ακυρώσεως, να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο:

«1) Υπό ποιες συνθήκες είναι δυνατόν να απορριφθεί η αίτηση καταχωρίσεως σήματος (ήτοι ενός “σημείου” που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 2 της οδηγίας 89/104/ΕΚ), το οποίο συνίσταται απλώς σε ένα επώνυμο, με το αιτιολογικό ότι το εν λόγω σήμα, αυτό καθαυτό, “στερείται διακριτικού χαρακτήρα” κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο β’, της οδηγίας;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα υπό α) ή β), δύνανται οι εθνικές αρχές να επιλύσουν το σχετικό ζήτημα με αναφορά στις εικαζόμενες προσδοκίες του μέσου καταναλωτή για τα επίμαχα αγαθά/υπηρεσίες εντός του κράτους μέλους, λαμβανομένου υπόψη του συνήθους χαρακτήρα του επωνύμου, της φύσεως των επίμαχων αγαθών/υπηρεσιών και της διαδεδομένης (ή μη διαδεδομένης) χρήσεως επωνύμων στη σχετική αγορά;

4) Έχει σημασία, για να προσδιορισθεί αν ένα επώνυμο “στερείται διακριτικού χαρακτήρα”, κατά την έννοια του

8 — Απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2001, C-383/99 P (Συλλογή 2001, σ. I-6251).

άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας, το ότι τα αποτελέσματα της καταχωρίσεως ενός εμπορικού σήματος περιορίζονται βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο α';

V — Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

21. Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 12 Νοεμβρίου 2002.

5) Αν ναι,

α) πρέπει η λέξη “όνομα” στο άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας να νοηθεί ως περιλαμβανούσα και εταιρία ή επιχείρηση, και

22. Πέραν της προσφεύγουσας στην κύρια δίκη, παρατηρήσεις κατέθεσαν επίσης η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, η Ελληνική και η Γαλλική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

β) τι σημαίνει η φράση “σύμφωνα με τα χρηστά συναλλακτικά ήθη που ισχύουν στη βιομηχανία και το εμπόριο”; Ειδικότερα, μπορεί η έκφραση αυτή να τύχει εφαρμογής όταν

23. Οι εκπρόσωποι των κυβερνήσεων αυτών και της Επιτροπής παρέστησαν στη συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου 2003.

VI — Οι παρατηρήσεις των διαδίκων

i) ο καθού δεν εξαπατά, στην πραγματικότητα, το κοινό με τη χρήση του δικού του επωνύμου, ή

Επί των τριών πρώτων προδικαστικών ερωτημάτων

ii) όταν ο καθού απλώς προκαλεί, διά του τρόπου αυτού, αθέλητη σύγχυση;»

24. Κατά τη Nichols, προσφεύγουσα της κύριας δίκης, η τακτική που ακολουθεί το γραφείο καταχωρίσεως σημάτων του Ηνωμένου Βασιλείου δεν συμβιβάζεται με το

άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας, καθόσον, κατ' αυτήν, η καταχώριση ενός σήματος δεν μπορεί να απορρίπτεται με το αιτιολογικό και μόνον ότι το σήμα αυτό συνίσταται σε κοινό επώνυμο, κριτήριο του οποίου η εφαρμογή, η οποία πραγματοποιείται με βάση τον τηλεφωνικό κατάλογο, παράγει εν πάση περιπτώσει αυθαίρετα αποτελέσματα.

καταναλωτή ως προσδιορίζον τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες συγκεκριμένης επιχείρησης. Η πρακτική την οποία ακολουθεί το γραφείο καταχωρίσεως σημάτων του Ηνωμένου Βασιλείου αποσκοπεί στο να διασφαλίσει ότι, μεταξύ των κοινών επωνύμων, μπορούν να καταχωριστούν ως σήματα μόνον εκείνα που είναι ικανά να προσδιορίζουν την εμπορική προέλευση.

25. Η Ελληνική και η Γαλλική Κυβέρνηση φρονούν και αυτές ότι το γεγονός ότι ένα επώνυμο είναι κοινό δεν εμποδίζει την ικανότητά του να συνιστά σήμα. Η εν λόγω ικανότητα προσδιορισμού των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών πρέπει, εν πάση περιπτώσει, να εκτιμάται από την άποψη του μέσου καταναλωτή.

Επί του τετάρτου και πέμπτου προδικαστικού ερωτήματος

26. Η Επιτροπή προσάπτει στο γραφείο καταχωρίσεως σημάτων του Ηνωμένου Βασιλείου ότι υιοθέτησε, χωρίς καμία δικαιολογία, μια μέθοδο που είναι ριζικά αντίθετη προς εκείνη που χρησιμοποιείται για να εκτιμηθεί γενικώς η ικανότητα ενός σημείου να καθιστά δυνατό τον προσδιορισμό της προελεύσεως των προϊόντων.

28. Η Nichols φρονεί ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας για να εκτιμάται ο διακριτικός χαρακτήρας ενός σημείου σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β'. Επιπλέον, ουδείς λόγος υφίσταται για να θεωρηθεί ότι αφορά μόνο τα φυσικά πρόσωπα ο περιορισμός που προβλέπει η πρώτη αυτή διάταξη.

27. Η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υποστηρίζει ότι ένα κοινό επώνυμο δεν διαθέτει τον διακριτικό χαρακτήρα που απαιτεί το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β' της οδηγίας. Δεν αρκεί ένα σημείο να είναι αναγνωρίσιμο για να πληροί την προϋπόθεση αυτή, αλλά πρέπει το σήμα να μπορεί να προσλαμβάνεται στην πραγματικότητα και συγκεκριμένα από τον μέσο

29. Κατά την Ελληνική Κυβέρνηση, το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας καλύπτει και την εταιρική επωνυμία εφόσον αυτή σχηματίζεται από κάποιο επώνυμο. Κατά τα λοιπά, για να κριθεί αν η επίμαχη χρήση είναι θεμιτή πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η αρχή της καλής πίστεως και, κατά συνέπεια, οι αντιλήψεις περί κοινωνικής ηθικής του μέσου συνετού ανθρώπου.

30. Όλοι οι λοιποί μετέχοντες που κατέθεσαν παρατηρήσεις συμφωνούν ως προς το ότι πρέπει να είναι ξεχωριστή η εκτίμηση του συγκεκριμένου διακριτικού χαρακτήρα ενός σήματος από την εκτίμηση του περιορισμού των αποτελεσμάτων του. Η αρνητική απάντηση στο τέταρτο ερώτημα θα καθιστούσε περιττή την απάντηση στο πέμπτο.

ρίσματα για να μπορεί να αποτελεί σημείο σύμφωνα με το άρθρο 2 της οδηγίας, εφόσον μπορεί να διακρίνει τα προϊόντα ή της υπηρεσίας μιας επιχείρησης από εκείνα άλλων επιχειρήσεων.

Το ίδιο το άρθρο 2, που περιέχει μια ενδεικτική απαρίθμηση⁹, αναφέρει τα «ονόματα προσώπων».

VII — Νομική ανάλυση

Επί των τριών πρώτων προδικαστικών ερωμάτων

Επιπλέον, τα επώνυμα, ακόμη και τα πλέον συνήθη, αποτελούν μία από τις κατηγορίες σημάτων που χρησιμοποιούνται περισσότερο συχνά από τους επιχειρηματίες.

31. Όπως η πλειονότητα των μετασχόντων στη διαδικασία που κατέθεσαν παρατηρήσεις, θεωρώ και εγώ ότι τα τρία πρώτα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου πρέπει να εξεταστούν ομού. Ζητείται κατ' ουσίαν να καθοριστεί αν, για να εκτιμηθεί η ικανότητα των συνισταμένων σε σύνηθες επώνυμο σημείων να προσδιορίζουν προϊόντα ή υπηρεσίες και, ειδικότερα, για να εκτιμηθεί ο συγκεκριμένος διακριτικός τους χαρακτήρας σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας, πρέπει να εφαρμοστούν ειδικά κριτήρια.

Τέλος, το περιεχόμενο του άρθρου 6, παράγραφος 1, της οδηγίας υποδηλώνει ότι ο κοινοτικός νομοθέτης θεωρούσε ότι τα επώνυμα μπορούσαν να καταχωρισθούν ως σήματα.

Η βασική αυτή διαπίστωση είναι συνεπώς αναμφισβήτητη.

33. Πρέπει επίσης να υπομνηστεί ότι τα επώνυμα δεν περιλαμβάνονται στον κατά-

32. Παρατηρώ ευθύς εξ αρχής ότι το επώνυμο έχει τα ελάχιστα χαρακτηριστικά γνω-

⁹ — Όπως προκύπτει από το ίδιο το γράμμα του και από την έβδομη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας.

λογο των σημείων του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', της οδηγίας. Επομένως, δεν αποτελούν, εκ πρώτης όψεως, σημεία γενικά ή περιγραφικά ορισμένων προϊόντων ή υπηρεσιών. Όπως θα εξηγήσω κατωτέρω, από το γεγονός αυτό προκύπτει ότι δεν μπορούν να προβάλλονται επιχειρήματα συναγόμενα από το γενικό συμφέρον να συνεχίσει να είναι διαθέσιμο ένα σημείο για το σύνολο των επιχειρηματιών, όσον αφορά την ικανότητα ενός συγκεκριμένου επωνύμου να διακρίνει τα προϊόντα μίας επιχειρήσεως από εκείνα μιας άλλης.

34. Η Επιτροπή τονίζει με τις γραπτές παρατηρήσεις της ότι η πρακτική που ακολουθεί το γραφείο καταχωρίσεως σημάτων του Ηνωμένου Βασιλείου για να καθορίζει την ικανότητα ενός επωνύμου να αποτελεί σήμα αφίσταται της διαδικασίας που προβλέπει η οδηγία, όπως την ερμηνεύει το Δικαστήριο.

Το ως άνω γραφείο εξετάζει αν το επώνυμο του οποίου ζητείται η καταχώριση ως σήμα αποτελεί κοινό επώνυμο και χρησιμοποιεί συνήθως τον τηλεφωνικό κατάλογο του Λονδίνου για να διαμορφώσει τη γνώμη του. Αν από τον κατάλογο αυτόν προκύψει ότι το επώνυμο είναι κοινό, υπολογίζει τον αριθμό των επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στις οικείες αγορές και δέχεται ή απορρίπτει την καταχώριση ανάλογα με τον αριθμό που προκύπτει.

Έχει υποστηριχθεί ότι η μέθοδος αυτή συνεπάγεται τον καθορισμό ενός αυθαίρετου ορίου πέραν του οποίου ένα επώνυμο θεωρείται κοινό. Το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να διατυπώνει αξιολογικές κρίσεις σχετικά με μία εθνική κανονιστική ρύθμιση, αλλά πρέπει μόνο να εκτιμά αν η ρύθμιση αυτή συνάδει με τους κοινοτικούς κανόνες. Προσωπικά θεωρώ ότι οποιαδήποτε μέθοδος που χρησιμοποιείται για να καθοριστεί ο διακριτικός χαρακτήρας ενός σημείου περιλαμβάνει αναπόφευκτα κάποια δόση υποκειμενικότητας.

35. Φαίνεται προφανές εν προκειμένω ότι η μέθοδος που χρησιμοποιείται από το γραφείο καταχωρίσεως σημάτων του Ηνωμένου Βασιλείου αφίσταται της οπτικής που έχει υιοθετήσει το Δικαστήριο μέχρι σήμερα σχετικά με την εκτίμηση του διακριτικού χαρακτήρα ενός σημείου. Παρατηρώ ωστόσο ότι ουδείς προέβαλε επαρκείς λόγους για να δικαιολογηθεί η επιλογή μιας άλλης μεθόδου ερμηνείας.

36. Θεωρώ, όπως και η πλειονότητα των μετεχόντων που κατέθεσαν παρατηρήσεις, ότι η δυνατότητα ενός επωνύμου, έστω και πολύ συνήθους, να εκφράσει την εμπορική προέλευση προϊόντων ή υπηρεσιών πρέπει να εξετάζεται με βάση τη συγκεκριμένη αγορά για την οποία πρόκειται. Το γεγονός ότι τα κοινά επώνυμα χρησιμοποιούνται συνήθως σε έναν εμπορικό τομέα με αυτόν τον σκοπό προσδιορισμού της προελεύσεως¹⁰, με τις ενδεχόμενες συνέπειες που αυτό μπορεί να έχει σχετικά με την εκτίμηση

10 — Τούτο φαίνεται να συμβαίνει όσον αφορά τις παροχές υπηρεσιών, όπως είναι οι δικηγορικές υπηρεσίες, όπως ανέφερε κατά την επ' ακροτηρίου συζήτηση η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου.

του διακριτικού τους χαρακτήρα, δεν πρέπει να θεωρείται ότι ισχύει άνευ ετέρου σε οποιονδήποτε άλλο τομέα. Θα μπορούσαν σε τελική ανάλυση να προβληθούν οι συγκεκριμένες ιδιομορφίες που συνδέονται με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των προσδιοριζομένων προϊόντων ή υπηρεσιών, αλλά όχι ένα ειδικό χαρακτηριστικό που να είναι σύμφυτο με μια κατηγορία σημείων¹¹.

37. Κατά τα λοιπά, κανένα στοιχείο στην οδηγία δεν επιτρέπει να αντιμετωπίζονται τα επώνυμα κατά τρόπο διαφορετικό, εφόσον το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας, που αποτελεί τη μοναδική διάταξη που αφορά τα επώνυμα, αποσκοπεί στον περιορισμό των προστατευτικών αποτελεσμάτων του σήματος, πράγμα το οποίο αποτελεί χωριστό ζήτημα από εκείνο των απόλυτων λόγων απαραδέκτου της καταχωρίσεως, όπως θα έχω την ευκαιρία να εξηγήσω κατωτέρω.

38. Κατά συνέπεια, ο διακριτικός χαρακτήρας ενός επωνύμου πρέπει να εκτιμάται με βάση τα ίδια κριτήρια που εφαρμόζονται στα λοιπά είδη ονομαστικών σημάτων.

39. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, για να πληροί ένα σήμα την κύρια αποστολή του, αρκεί να παρέχεται η δυνατότητα στο

ενδιαφερόμενο κοινό να διακρίνει το προϊόν ή την υπηρεσία που προσδιορίζει από τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που έχουν άλλη εμπορική προέλευση και να συνάγει ότι όλα τα προϊόντα ή όλες οι υπηρεσίες που το σήμα προσδιορίζει παρασκευάζονται, διατίθενται στο εμπόριο ή χορηγούνται υπό τον έλεγχο του δικαιούχου του σήματος αυτού, ο οποίος φέρει την ευθύνη για την ποιότητά τους. Συναφώς, η οδηγία δεν κάνει καμία διάκριση μεταξύ διαφόρων κατηγοριών σημάτων, οπότε πρέπει να χρησιμοποιούνται για όλα τα είδη σημάτων παρόμοια κριτήρια εκτιμήσεως του διακριτικού χαρακτήρα¹².

40. Ο διακριτικός αυτός χαρακτήρας πρέπει να εκτιμάται από την άποψη του μέσου καταναλωτή της κατηγορίας αυτής των προϊόντων ή των υπηρεσιών¹³, ο οποίος υποτίθεται ότι είναι «κανονικά πληροφορημένος και ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος»¹⁴.

41. Συναφώς, δεν πρέπει να λησμονείται ότι ορισμένοι τομείς, για παράδειγμα, έχουν την ιδιομορφία να χρησιμοποιούν συχνά συνήθη ονόματα ή επώνυμα για τον προσδιορισμό της εμπορικής προελεύσεως και ότι τα χρησιμοποιούν ενίοτε ως σήματα. Σε μια τέτοια περίπτωση, τίποτα δεν εμποδίζει την υπηρεσία καταχωρίσεως να διαπιστώσει την έλλειψη διακριτικού χαρακτήρα του σημείου.

12 — Απόφαση της 18ης Ιουνίου 2002, C-299/99, Philips (Συλλογή 2002, σ. I-5475, σκέψεις 47 και 48).

13 — Απόφαση της 4ης Μαΐου 1999, C-108/97 και C-109/97, Windsurfing Chiemsee (Συλλογή σ. I-2779, σκέψη 29).

14 — Βλ. τις αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 1998, C-210/96, Gut Springenheide και Tusky (Συλλογή σ. I-4657, σκέψεις 30 έως 32), και της 22ας Ιουνίου 1999, C-342/97, Lloyd Schuhfabrik Meyer (Συλλογή σ. I-3819, σκέψη 26).

11 — Τούτο συμβαίνει, για παράδειγμα, όσον αφορά τα τρισδιάστατα σημεία που αποτελούνται από τη μορφή του προϊόντος.

Για να αποδείξει τον διακριτικό αυτό χαρακτήρα, πρέπει να προβεί σε συγκεκριμένη εκτίμηση και όχι σε σφαιρική ή αφηρημένη αξιολόγηση.

τους σκοπούς αυτούς στο άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία γ' και ε', της οδηγίας.

42. Ωστόσο, στο πλαίσιο του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας δεν μπορεί να γίνει επίκληση ενός γενικού συμφέροντος για διατήρηση ορισμένων πολύ συχνών επωνύμων στη διάθεση όλων των επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται ή πρόκειται να δραστηριοποιηθούν στην αγορά.

Πιστεύω ακόμη ότι υφίσταται ανάλογο δημόσιο συμφέρον για να διατηρηθούν, προκειμένου ο οιοσδήποτε να μπορεί να τα χρησιμοποιεί κατά βούληση, τα σημεία που είναι συνήθη στην καθημερινή γλώσσα και στη θεμιτή και πάγια πρακτική του εμπορίου και των οποίων την καταχώριση απαγορεύει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο δ', της οδηγίας.

43. Όπως εξήγησα ήδη στο παρελθόν¹⁵, ο απόλυτο λόγος απαραδέκτου που προβλέπεται στη διάταξη αυτή αποσκοπεί στο να εμποδιστεί η καταχώριση των σημείων που στερούνται συγκεκριμένου διακριτικού χαρακτήρα, ήτοι η καταχώριση των σημείων τα οποία ο μέσος καταναλωτής, που είναι κανονικά πληροφορημένος, εύλογα προσεκτικός και οξυδερκής, δεν μπορεί να προσλάβει ως πειστικά στοιχεία που αφορούν την εμπορική προέλευση ενός προϊόντος. Υφίσταται συνεπώς ένα δημόσιο συμφέρον να αποφευχθεί το ενδεχόμενο ορισμένοι επιχειρηματίες να ιδιοποιηθούν τρισδιάστατες μορφές, χρήσιμες από αισθητική ή τεχνική άποψη, ή να μονοπωλήσουν ορισμένα σημεία ικανά να περιγράψουν το προϊόν αυτό καθαυτό, τις πραγματικές ή υποτιθέμενες ιδιότητές του, καθώς και άλλα χαρακτηριστικά, όπως είναι ο τόπος προελεύσεως. Ο νομοθέτης συγκεκριμενοποίησε

44. Μία τέτοιου μεγέθους προστασία δεν θεωρώ ωστόσο ότι πρέπει να επεκταθεί στα σημεία τα οποία, χωρίς να είναι περιγραφικά, στερούνται ωστόσο ειδικού διακριτικού χαρακτήρα για άλλους λόγους. Δεν θεωρώ ότι υπάρχει οποιοδήποτε γενικό συμφέρον να διατηρηθούν στη δημόσια σφαίρα σημεία τα οποία δεν παρέχουν τη δυνατότητα εντοπισμού της εμπορικής προελεύσεως των προϊόντων ή των υπηρεσιών που προσδιορίζουν.

45. Ομοίως, η οδηγία δεν περιέχει διάταξη που να διασφαλίζει ότι δεν θα παρέχεται κανένα σχετικό πλεονέκτημα στον επιχειρηματία που πρώτος ζητεί την καταχώριση συγκεκριμένου επωνύμου.

15 — Προτάσεις της 6ης Νοεμβρίου 2003, στις υποθέσεις Henkel κατά ΓΕΕΑ και Procter & Gamble κατά ΓΕΕΑ (C-456/01 P και C-457/01 P, απόφαση της 29ης Απριλίου 2004, Συλλογή 2004, σ. I-5089, σ. I-5092, C-468/01 P έως C-472/01 P, απόφαση της 29ης Απριλίου 2004, Συλλογή 2004, σ. 5141, και C-473/01 P και C-474/01 P, απόφαση της 29ης Απριλίου 2004, Συλλογή 2004, σ. I-5173, σ. I-5092, σημεία 78 επ.).

46. Κατά συνέπεια, η εξουσία εξατομίκευσης ενός επωνύμου εξαρτάται από τη δυνατότητα του καταναλωτή αναφοράς να κατανοήσει, σε σχέση με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία ζητείται η καταχώριση, ότι το σημείο προσδιορίζει τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης σε σχέση με εκείνα μιας άλλης. Το σύνθημα ενός επωνύμου αποτελεί ένα από τα στοιχεία που μπορούν να ληφθούν υπόψη, πάντοτε σε σχέση με ορισμένα προϊόντα ή υπηρεσίες, χωρίς ωστόσο να είναι καθοριστικό.

50. Μολονότι, όπως ανέφερε το αιτούν δικαστήριο στη διάταξη περί παραπομπής¹⁶, το Δικαστήριο έλαβε, με την απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2001, Procter & Gamble κατά ΓΕΕΑ, ως νομική βάση της συλλογιστικής του σχετικά με τον διακριτικό χαρακτήρα ενός ονομαστικού σημείου το άρθρο 12 του κανονισμού, του οποίου η διατύπωση είναι πανομοιότυπη με εκείνη του άρθρου 6 της οδηγίας, το Δικαστήριο απέφυγε, στην ίδια αυτή απόφαση, να συναγάγει την παραμικρή πρακτική συνέπεια της αναφοράς αυτής.

Επί του τετάρτου προδικαστικού ερωτήματος

47. Το αιτούν δικαστήριο υπέβαλε το τέταρτο ερώτημά του για να διευκρινιστεί αν, για να καθοριστεί αν το επώνυμο στερείται διακριτικού χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι τα αποτελέσματα της καταχωρίσεως του εμπορικού σήματος περιορίζονται βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο α'.

48. Η απάντησή μου είναι όχι.

49. Κανένα στοιχείο της οδηγίας δεν επιβάλλει μια ευμενέστερη εξέταση όσον αφορά τον χαρακτηρισμό αυτό, για τον λόγο ότι υπάρχουν διατάξεις που περιορίζουν τα αποτελέσματα του σήματος.

51. Είχα ήδη την ευκαιρία να τονίσω ότι κανένα στοιχείο του άρθρου 12 του κανονισμού δεν επιτρέπει να μετατίθεται, κατά την καταχώριση, η εκτίμηση του διακριτικού χαρακτήρα ενός σήματος που βαρύνει τις υπηρεσίες του γραφείου καταχωρίσεως στους δικαστές που οφείλουν να διασφαλίζουν τη συγκεκριμένη άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχει το σήμα. Όπως αντιθέτως, η πυκνή απαρίθμηση των κωλυμάτων των οποίων ο κατάλογος περιλαμβάνεται στα άρθρα 4 και 7, καθώς και το πλήρες σύστημα προσφυγών που μπορούν να ασκηθούν σε περίπτωση αρνήσεως, υποδηλώνουν ότι η εξέταση που προηγείται της καταχωρίσεως δεν πρέπει να είναι απλώς συνοπτική. Ομοίως δεν πιστεύω ότι η λύση αυτή είναι ικανοποιητική από την άποψη της νομολογιακής πολιτικής. Συγκεκριμένα, είναι αναμφισβήτητο ότι, στις διαφορές που στηρίζονται στο άρθρο 12, ο δικαιούχος του σήματος βρίσκεται πάντοτε σε πλεονεκτική θέση, λόγω τόσο της αδράνειας που οφείλε-

16 — Βλ. σημείο 16 ανωτέρω.

ται στην εμπιστοσύνη που συνδέεται με τη δεσμευτική ισχύ των εγγράφων πράξεων όσο και της εγγενούς δυσκολίας προσδιορισμού του τι είναι περιγραφικό και τι όχι¹⁷.

52. Το Δικαστήριο το επιβεβαίωσε εξάλλου σαφώς με την απόφαση που εξέδωσε στις 6 Μαΐου 2003 στην υπόθεση *Libertel*¹⁸, όταν έκρινε ότι το άρθρο 6 της οδηγίας αποσκοπεί στον περιορισμό των αποτελεσμάτων του σήματος, αφ' ης στιγμής το σήμα αυτό καταχωριστεί. Προσέθεσε ότι ο περιορισμός σε έναν ακροθιγί έλεγχο των απολύτων λόγων απαραδέκτου που προβλέπει το άρθρο 3 της οδηγίας, κατά την εξέταση της αιτήσεως καταχώρισεως, με το πρόσχημα ότι ο κίνδυνος να μπορέσουν επιχειρηματίες να οικειοποιηθούν ορισμένα σημεία που πρέπει να παραμείνουν διαθέσιμα εξουδετερώνεται με τα όρια που ανέφερα ανωτέρω ισοδυναμεί, κατ' ουσίαν, με αφαίρεση από την αρμόδια για την καταχώριση του σήματος αρχή της εξουσίας εκτίμησης των λόγων απαραδέκτου της καταχώρισεως και μετάθεση της εξουσίας αυτής στους δικαστές που είναι αρμόδιοι να διασφαλίζουν τη συγκεκριμένη άσκηση των δικαιωμάτων που το σήμα παρέχει. Η προσέγγιση αυτή είναι ασύμβατη προς το σύστημα της οδηγίας, το οποίο στηρίζεται σε έλεγχο πριν από την καταχώριση και όχι σε έλεγχο εκ των υστέρων. Στην οδηγία δεν υπάρχει κανένα στοιχείο που να επιτρέπει να συναχθεί ένα τέτοιο συμπέρασμα από το άρθρο της 6. Αντιθέτως, ο αριθμός και ο λεπτομερής έλεγχος των εμποδίων για την καταχώριση που προβλέπονται στα άρθρα 2 και 3, καθώς και το ευρύ φάσμα μέσων νομικής προστασίας που παρέχονται σε περίπτωση αρνήσεως, καταδεικνύουν ότι η εξέταση που

πραγματοποιείται όταν ζητείται η καταχώριση δεν πρέπει να είναι ακροθιγής. Η εξέταση αυτή πρέπει αντιθέτως να είναι αυστηρή και πλήρης για να αποφεύγεται η αδικαιολόγητη καταχώριση σημάτων¹⁹.

53. Οι σκέψεις αυτές, που αφορούν το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας [ή το άρθρο 12, στοιχείο β', του κανονισμού], μπορούν να ισχύσουν απολύτως για το στοιχείο α' της εν λόγω διατάξεως. Η βασική ιδέα είναι ότι οι διατάξεις που περιορίζουν τα αποτελέσματα των σημάτων δεν εφαρμόζονται στο είδος του ελέγχου που ασκήθηκε κατά την εκτίμηση του αν για τα σήματα αυτά ισχύουν ή όχι οι απόλυτοι λόγοι απαραδέκτου.

54. Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι τα αποτελέσματα ενός σήματος που συνίσταται σε επώνυμο περιορίζονται από το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας ουδόλως επηρεάζει την εκτίμηση του διακριτικού χαρακτήρα του σημείου, αυτού καθαυτού, η οποία πρέπει να πραγματοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β'.

Επί του πέμπτου προδικαστικού ερωτήματος

55. Από το κείμενο της διατάξεως περί παραπομπής προκύπτει ότι το τελευταίο αυτό ερώτημα υποβλήθηκε για την περίπτωση που το Δικαστήριο θα θεωρούσε ότι πρέπει να απαντήσει καταφατικά στο προηγούμενο ερώτημα. Δεδομένου ότι τούτο δεν συνέβη, παρέλκει η εξέταση του πέμπτου ερωτήματος.

17 — Βλ. σημεία 85 και 86 των προτάσεων που ανέπτυξε στις 14 Μαΐου 2002 στην υπόθεση *DKV* κατά *ΓΕΕΑ* (απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2002, C-104/00 P, Συλλογή 2002, σ. I-7561).

18 — C-104/01 (Συλλογή 2003, σ. I-3793).

19 — Σημεία 58 και 59.

VIII — Πρόταση

56. Κατόπιν των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει την ακόλουθη απάντηση στα ερωτήματα που του υπέβαλε το High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division:

- «1) Για την εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφος 1, της πρώτης οδηγίας του Συμβουλίου 89/104/ΕΟΚ, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων, ο διακριτικός χαρακτήρας ενός σημείου που συνίσταται σε επώνυμο εξαρτάται από το αν ο καταναλωτής αναφοράς μπορεί να προσδιορίσει, σε σχέση με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες ζητήθηκε η καταχώριση, τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες μιας επιχείρησης σε σχέση με αυτά μιας άλλης. Η συχνότητα του επωνύμου αυτού αποτελεί ένα από τα στοιχεία που μπορούν να ληφθούν υπόψη, πάντοτε σε σχέση με ορισμένα προϊόντα ή υπηρεσίες, αλλά δεν είναι καθοριστική.
- 2) Το γεγονός ότι τα αποτελέσματα ενός σήματος που συνίσταται σε επώνυμο περιορίζονται από το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο α' της πρώτης οδηγίας 89/104 ουδόλως επηρεάζει την εκτίμηση του διακριτικού χαρακτήρα του, η οποία πρέπει να πραγματοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο β'.»